

INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH JARAYONIDA AHOLINING MOLIYAVIY RESURLARI VA TIJORAT FAOLIYATIDAGI QATNASHUVI

Aziza Egamnazarova Ernazar qizi

Guliston davlat universiteti talabasi

E-mail: egamnazarovaaziza17@gmail.com

Mamatkarimova Charos Baxrom qizi

Guliston davlat universiteti talabasi

Turaeva Gulizaxro

Guliston davlat universiteti katta
o'qituvchisi, PhD

***Annotatsiya.** Investitsiyalar korxonalarini rivojlantirish, mamlakatda moliyaviy savodxonlik bilan birgalikda iqtisodiy o'sishni ta'minlashning bosh omillaridan biridir. Iqtisodiyotning barqaror va mutanosib rivojlanishi, aholi turmush darajasi va farovonligining oshishi ko'p jihatdan fuqarolarning iqtisodiy hodisa va jarayonlarga ongli ravishda munosabatda bo'lishi, iqtisodiy tafakkur va ko'nikmalarning rivojlanishiga bog'liq. Chunki, fuqarolar qanchalik yuqori iqtisodiy faollik va moliyaviy savodxonlikka ega bo'lsa, ularning iqtisodiy faoliyati, hayotning turli jabhalarida qabul qilayotgan qarorlari shu darajada samarali bo'ladi. Ayniqsa, moliyaviy savodxonlik mamlakatdagi ishbilarmonlik muhitining rivojlanishiga, Makro va mikro ko'lamda investitsiyalarning kiritilishi va to'g'ri yo'naltirish asosidir.*

***Kalit so'zlar:** iqtisodiy o'sish, iqtisodiyoy barqarorlik, moliyaviy savodxonlik, investitsiya, ishbilarmonlik muhiti.*

KIRISH

Eng avvalo, ta'kidlash joizki, moliyaviy savodxonlik tushunchasi juda keng hisoblanadi. U investitsiya kiritish va to'g'ri yo'naltirishdagi asosiy bilimdir shu bilan birgalikda aholining kundalik hayotdagi oddiy iqtisodiy voqea va jarayonlar (masalan, oziq-ovqat va uy-ro'zg'or buyumlarini xarid qilish, turli resurslar (elektr energiyasi, tabiiy gaz, ichimlik suvi) va kommunal xizmatlardan foydalanganlik uchun to'lovlarni amalga oshirish, xususiy yoki davlat sektorida mehnatda band bo'lish, ish haqi yoki nafaqa olish va h.k.)dan tortib nisbatan murakkab jarayonlar (masalan, tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanish, tijorat banklari kreditlaridan foydalanish, investitsiyalar kiritish, qimmatli qog'ozlar sotib olish va boshqalar)da ishtirok etishigacha bo'lgan jihatlarni qamrab oladi. Investitsiyalar o'z ichiga foyda (daromad) olish va ijtimoiy samaraga erishish maqsadida tadbirkorlik va boshqa faoliyat turlariga sarflangan pul mablag'lari, shuningdek, maqsadli bank omonatlari, paylar, aktsiyalar, boshqa qimmatbaho qog'ozlar, texnologiyalar, mashina va

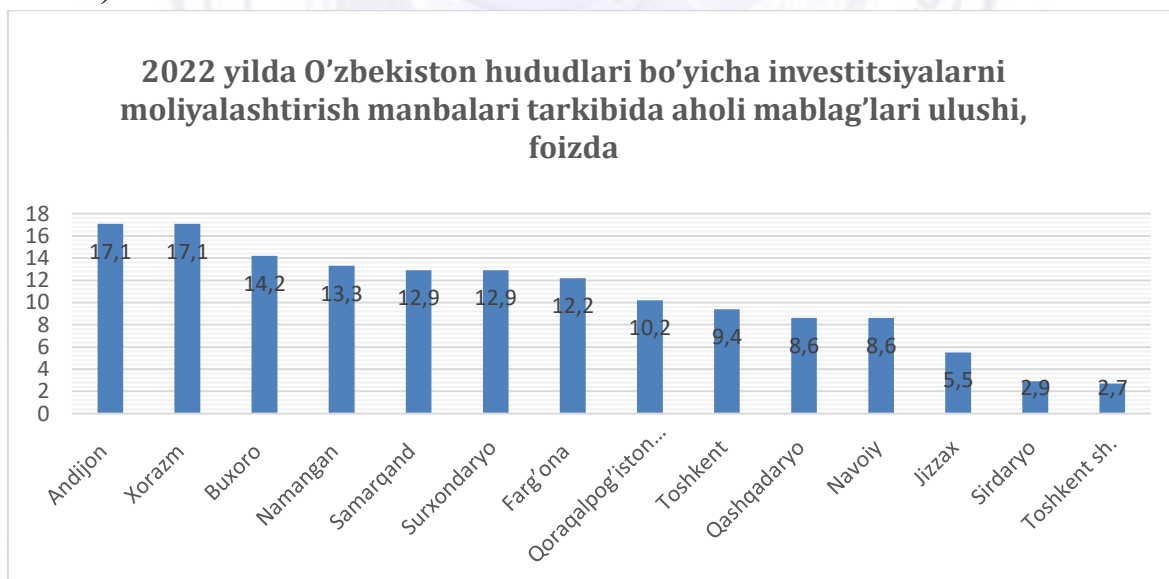

uskunalar, litsenziyalar (shu jumladan, tovar belgilari), kreditlar, har qanday boshqa mulk va mulk huquqlarini hamda intellektual boyliklarni oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda aholining moliyaviy savodxonligini oshirish masalasiga alohida e'tibor qaratib kelinmoqda. Jumladan, Moliya vazirligi, Markaziy bank, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan kiritilgan "Moliya va investitsiya savodxonligi" dasturini amalga oshirish taklifi ma'qullandi [6]. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2014-yil 11-iyuldagi qaroriga muvofiq "O'zbekistonda aholining moliyaviy savodxonligini oshirish" loyihasi, O'zbekiston Savdo-sanoat palatasi Jahon Banki Guruhi moliyalar va bozorlar bo'yicha departamentining Markaziy Osiyo va Ozarbayjonda moliyaviy infratuzilmani mustahkamlash bo'yicha loyihasi (ACAFI) hamkorligida SSP trenerlari va xodimlarining moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha dastur, 2018-yildan boshlab O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, Xalqaro moliya korporatsiyasi, Savdo-sanoat palatasi va «Norma» professional rivojlanish markazi tomonidan «Tadbirkorlar va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish» dasturi yo'lga qo'yilgan.

Aholining moliyaviy savodxonligi uning iste'mol va jamg'arish bo'yicha xulq-atvoriga ham ahamiyatli ta'sir ko'rsatadi. Shunga ko'ra, ishda O'zbekiston hududlari bo'yicha aholining investitsiya jarayonlaridagi ishtiroki tahlil etilgan (1-diagramma).

1-diagramma. Stat.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

Diagramma ma'lumotlaridan ko'rinadiki, aholi shaxsiy jamg'armalarini oshirish hamda ularning investitsiya resurslariga aylanishini rag'batlantirish mexanizmlarini yo'lga qo'yish bugungi kundagi dolzarb muammolardan biri hisoblanadi.

XULOSA

Aholi shaxsiy jamg'armalari va investitsiyalarini tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirishning moliyaviy savodxonlikni oshirish bilan bog'liq bo'lgan aholida shaxsiy jamg'arma hosil qilish va uni ko'paytirish ko'nikmasini rivojlantirish, mazkur jarayonga undovchi avtomatik dastaklarni shakllantirish; shaxsiy jamg'armani to'g'ri va samarali sarflash ko'nikmasini shakllantirish; jamg'armaning investitsiyaga aylanish jarayonlarini soddalashtirish, zarur shart-sharoitlarni yaratish kabi yo'nalishlarini belgilab beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Turayeva G. et al. Opportunities to use financial services—"1 C Program" //Proceedings of the 6th International Conference on Future Networks & Distributed Systems. – 2022. – C. 556-561.
2. Gulizahro T. The importance of developing the exchange mechanism and online trade in the E-commerce system (in the example of grain trade) //Raqqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика). – 2023. – №. 2. – C. 14-20.
3. Turayeva G. The significance of sustainability of grain production in the consumer basket //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 420. – C. 01019.
4. Qaxxorovna T. G. et al. The Impact of Artificial Intelligence on the Economy //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. Special Issue 18. – C. 1041-1045.
5. Turayeva G. et al. Buxgalteriya hisobining usullari va tamoyillari //Наука и технология в современном мире. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 53-55.
6. Umurzak C. et al. Moliyaviy hisobotni aks ettirishda tovar moddiy zaxiralar hisobi dolzarbligi //Eurasian Journal of Technology and Innovation. – 2024. – Т. 2. – №. 1-2. – С. 189-192.
7. Qaxxorovna, T. G., Qizi, N. F. B., Qizi, X. S. R., Qizi, Q. L. M. I., & Qizi, N. L. A. (2024). The Impact of Artificial Intelligence on the Economy. Science and innovation, 3(Special Issue 18), 1041-1045.